

לעילוי נשמת

אאמו"ר הגאון רבי דב בן רבי זלמן זללה"ה

נלב"ע כב שבט תשפ"ד

אמי מורתי הצדקנית מרת שיינא בת רבי ישראל שלום ע"ה

נלב"ע יד סיון תשע"א

פרשת וירא תשפ"ו
שנה ט"ו

גליון תרט"ו - 615

דברי ישר

לקוטים, מוסרים ופרפראות בפשט ובדרש
בפרשת השבוע ובעניניא דיומא

בהוצאת מכון דברי ישר

בית ישר

הפכם לטבע גפרית ואש והתוצאה מלח

גְּפִרִית וָאֵשׁ... וַיִּהְיֶה אֵת הָעָרִים
הָאֵל וָאֵת כָּל הַכֶּכֶר וָאֵת כָּל
יִשְׁבֵי הָעָרִים וְצִמַּח הָאֲדָמָה

הספורנו מבאר כי ההפיכה האמורה בפסוק אינה [רק] הפיכה בפועל מצד לצד [כמו שפירש"י מהמדרש 'ארבעתן יושבות בסלע אחד והפכן מלמעלה למטה'] אלא הפיכת הטבע שנהפך טבע הארץ ויושביה לטבע גפרית ואש כמו שמצינו במכת דם הַפָּךְ אֵת מִימֵיהֶם לְדָם תהלים קה, כט שהפך טבע המים לטבע הדם.

אמנם קשה אם ההפיכה ביאורה היפוך הטבע, ונאמר כאן שהפך טבע סדום ועמורה לטבע גפרית ואש, אם כן צריך להבין מה שאמר בפרשת נצבים בתיאור עונש סדום ועמורה שהיה שם גְּפִרִית וּמֶלַח שָׁרָפָה ... כְּמִהְפֶּכֶת סָדֹם וְעַמֶּרָה, ואילו כאן לא נאמר שנהפך הטבע לגפרית ומלח, ומיישב שעל ידי שנהפך הטבע לגפרית ואש נהיה כל הארץ מעורב גפרית ומלח, היינו המליחות היא תוצאה של הגפרית ואש, והטל שעלה בעלות השחר הפך להיות מלח בגלל הגפרית והשריפה.

אנשים הפוכים

וַיִּהְיֶה אֵת הָעָרִים הָאֵל וָאֵת כָּל הַכֶּכֶר
וָאֵת כָּל יִשְׁבֵי הָעָרִים וְצִמַּח הָאֲדָמָה

יש להבין מה הכוונה שהפך את כל יושבי הערים ובמה התבטא הדבר.

לפי הספורנו שהבאנו למעלה מבואר שטבע כולם הפך לטבע גפרית ואש [ותוצאותיו], אבל לפי מה שמבואר ברש"י שמדובר בהפיכה ממש צריך להסביר כוונת ההפיכה ביושבי הערים, אכן לגבי הערים, הככר וצמח האדמה מובן שנהפכו ממעלה למטה, אבל מה הכוונה שהייתה הפיכה ביושבי הערים הרי אינם מחוברים לקרקע ובהתהפך הקרקע לא מחייב שאדם ובעל חי ישאר הפוך, אלא יכול לקום על רגליו ולהתיישר.

מבאר הנצי"ב בהעמק דבר כי בא הכתוב לומר, כי אכן לא היתה זו הפיכה הדומה לרעידת אדמה רגילה בה גם אם האדמה מתהפכת ושוקעת ממעלה למטה אבל אנשים יכולים להנצל על ידי שיתיישרו ויברחו על פני השדה, אבל כאן יחד עם ההפיכה ירדו עליהם גפרית ואש שלא אפשרו לאנשים להמלט ונותרו הפוכים, וזה שאמר וַיִּהְיֶה... וָאֵת כָּל יִשְׁבֵי הָעָרִים.

נענשו כי לא שמעו למוכיחים

וְה' הִמְטִיר עַל סָדֹם וְעַל עַמֶּרָה
גְּפִרִית וָאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם
כתב במדרש הביאור בשם חכמים ז"ל, כי הקב"ה לא העניש את סדום עד שהזהירם על ידי שם ועבר ואברהם, ומשלא שבו בתשובה והטיבו מעשים, נענשו, אבל קודם כל הזהירם כי 'אין עונשין אלא אם כן מזהירין'.

ובמדרש מאור האפלה כתב כך מסברא שהעונש הגיע רק אחרי שהזהירו על ידי שם ועבר ואברהם.

הטובה נהפכה לרעה

וְה' הִמְטִיר עַל סָדֹם וְעַל עַמֶּרָה
גְּפִרִית וָאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם
פירש"י בתחלה מטר ונעשה גפרית ואש.

ובבעלי התוספות במושב זקנים שואלים מדוע צריך להזכיר שזה הומטר מהשמים וכי מהיכן זה יומטר אם לא משמים?

ותירצו שבא הכתוב לומר שלא תאמר כי המטר של גפרית ואש הביאו הקב"ה מאוצרות של הגיהנום, אלא היה זה מטר רגיל ומן השמים יצא כמטר שמים שהוא המים, אלא כשזה התקרב לסדום היה נהפך המטר לאש וגפרית, ללמדך כמה עבירה עושה, עד כדי כך שגם מטר רגיל נהפך להיות בגלל העבירות לאש וגפרית.

הרקאנטי מביא את לשון הזהר [ח"ג קל"ז ע"ב] וה' המטיר על סדום וגומר, הכי תנא לא דיין לרשעים שאין מהפכין מדת הדין למדת רחמים, אלא שמהפכים מדת רחמים למדת הדין.

[וראה ברמב"ן מה שפירש על לשון ממטיר]

להוציא מלב הכופרים

וְה' הִמְטִיר עַל סָדֹם וְעַל עַמֶּרָה
גְּפִרִית וָאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם
הספורנו מבאר כי הזכיר מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, שלא היה זה כדרך הטבע שהעננים עולים מקצה הארץ באופן שיתהלכו באוויר כמו שמצוי שיקרה בברקים ואבני אש בטבע, אלא מעל סדום התהווה הכל שלא באופן טבעי.

רבי שמשון רפאל הירש מבאר, כי כדי למנוע את דברי הכפירה של "המדענים" שעתידיים להסביר בכפרם שמהפכת סדום היתה מקרה גיאולוגי של התפרצות טבעית קרקעית של הר געש וכימיקלים שונים כפי המצוי באיזור ים המלח, הדגישה התורה שהיה זה מִן הַשָּׁמַיִם, ואין לזה קשר לפעולה טבעית של הקרקע.

אנשי סדום טענו לרשעתו של לוט

וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה בְּעֶרְבַּיִם, א
בספר אוצר חיים לרבי ישועה הלוי כתב כי המלאכים הגיע לסדום כדי לבדוק אם יש בעיר מ"ט צדיקים ויחד עם לוט יהיו חמישים וכך תינצל העיר.

כאשר אנשי סדום שמעו שהגיעו המלאכים, התאספו סביב בית לוט ואמרו, הנה שמענו כי המלאכים באו לחפש חמישים צדיקים, ולכן אמרו ללוט הוציאם אלינו ונדעה אותם - הם יצאו אלינו ונודיע להם את צדקותינו ויראו שיש בנו צדיקים, וכך הסבירו לו אנשי סדום, אם אתה נחשב צדיק, הרי יש עוד ארבעים ותשעה צדיקים כמוך, ואם המלאכים לא ירצו להחשיבנו כצדיקים, הרי אתה נרע לך מהם - אנחנו נספר למלאכים מי אתה לוט ונגלה להם את מעשיך הרעים שכן אינך טוב יותר מאיתנו.

כך הבינו אנשי סדום מצד דעתם ושכלם, אך המלאכים שידעו כי אין הם צודקים בדבריהם, שלחו ידם והכו אותם בסנוורים.

א"ה, כאשר לוט בא לגור בחברת אנשי סדום, גרם לעצמו שירד מדרגתו שהיה בה בהסתופפו אצל אברהם אבינו, ואנשי סדום הרשעים לא ראו במעלותיו, אלא השוו את רשעם כאילו זה מעשים מעולים הדומים למעשיו של לוט, וזה היה על ידי שלוט לא השפיע עליהם ממעשיו הטובים אלא הושפע ממעשיהם הרעים עד שגם מעשיו הטובים נכתמו ונדמו כמעשי אנשי סדום.

שופט הדור

וְלוֹט יָשֵׁב בְּשַׁעַר סֹדֹם יט, א
פירש"י אותו היום מינוהו שופט עליהם.
לכאורה תמוה מאוד כיון שלוט היה הצדיק ביניהם, מה ראו למנות אותו לשופט.

רבי שלמה גנצפריד זצ"ל באפריון כתב לתרץ (בדרך צחות הסוגריים במקור) כי בסנהדרין קט: מביאה הגמרא מעשה באליעזר עבד אברהם שהגיע לסדום ופצעהו, בבואו לדון ולתבוע את הפוצע בפני הדיין פסק לו שהוא צריך לשלם לפוצע שכן הוא הקיז לו דם... לקח אליעזר אבן או מקל ופצע את הדיין, לשלאת הדיין 'מה זה', אמר לו אליעזר את מה שאתה חייב לי בגלל שהקזתי לך דם תשלם למי שאני חייב לו בגלל שפצעני והקיז לי דם...

ויש ליישב על פי זה כי לאחר מעשה זה לא רצה אף אחד מהם להיות שופט ביניהם ולכך מינו את לוט.

בנסיבת אנשי סדום על בית לוט המלאכים ראו

את החטא המביא לצעקה

סורו נא אל בית עבדכם ...
ויאמרו לא כי ברחוב נלין
בחידושי הגרי"ז עה"ת סימן כא כתב כי יש לעיין מדוע באמת לא רצו להיכנס אצלו לכתחילה ואיפה היה מונח בשליחותם שילינו ברחוב.

ומיישב שהרי הקדוש ברוך הוא אמר אַרְדָּה נָא וְאָרָאָה הַקְּצַעְקָתָהּ לעיל יח, כא, ואם כן המלאכים הללו היו צריכים לראות את חטאי אנשי סדום טרם שיהפכו אותה, ולכן רצו לכתחילה ללון ברחוב כדי לראות את אנשי סדום ואת מעשיהם, וזו היתה שליחותם - לראות ואחר כך להפוך, ואף שבדיעבד הלכו לבית לוט, בכל זאת ראו מה שצריכים היו לראות והתקיים ה'אַרְדָּה נָא וְאָרָאָה' בזה שראו את כל אנשי סדום שבאו כולם לעבור על איסור משכב זכר, ואיסור משכב זכר יש בו ב' עניינים בין אדם למקום וגם בין אדם לחבירו, שעל החטאים שבין אדם לחבירו שיש בזה צעקה נחתם גזר דינם, וכאשר ראו המלאכים מה ברצון אנשי סדום לחטוא גם מצד בין אדם לחבירו, יכלו להפוך העיר.

הכל טוב אל תבלבל את המח

וַיְהִי כְּמִצְחָק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו יט, יד
לא אחת קורה ולצערנו הרב בדור האחרון הדבר הפך להיות פחות נדיר, כאשר איש מאנשי מעשה מעיר על רפיון ברוחניות ועל מה שעלול הרפיון להוביל, לעתים התגובה תהיה "הכל טוב, ראה איך הכל מתפקד והכל בסדר, אנשים שמחים ומאושרים, למה אתה מבלבל את המוח עם הקיצוניות שלך".

וכבר היה לעולמים, כפי שכותב הרב חיד"א בחומת אנך שבמדרש רבה אמרו כי כאשר לוט הציע לחתניו להמלט עמו יחד מהעיר כי משחית ה' את העיר, ענו לו ואמרו אדוכלין במדינה - פי' כלי זמר, והמדינה נהפכת?

תראה רבי שווער שליט"א אמרו החתנים, אתה רק רואה שחורות ולא יודע ללמד זכות, הנה העיר כולה שמחה, ואם יש שמחה הרי ידוע שעל ידי זה גוברת מידת הרחמים, אז למה אתה מפחיד אותנו שהעיר תתהפך, הכל בסדר...

והם לא ידעו שהמציאות הסדומית הופכת את מידת הרחמים, את כלי השמחה שנועד להביא רחמים לעולם, רחמנא ליצול - למידת הדין, וכל השפעה של מידת רחמים הפכה על ידי מעשיהם הרעים למידת הדין בנוסף על מידת הדין שכבר היתה, את אותה שמחה שהם ראו כמידת רחמים, הפכו אנשי סדום למידת הדין.

וכתבה זאת התורה להיות אות לבני מרי, שלא יהפכו על ידי המעשים הרעים את השמחה שהיא מידת רחמים למידת הדין.

בעלי חיים בהפיכת סדום

וַיִּהְיֶה אֵת הָעֲרִים הָאֵל וְאֵת כָּל הַכְּפָר וְאֵת כָּל יֹשְׁבֵי הָעֲרִים וְצִמְח הָאֲדָמָה
הכתוב מפרט כמעט לפרטי פרטים מה נהפך במהפכת סדום, אבל לא הזכירה מה קרה לבעלי חיים, ולא מצאתי מי שמעיר על כך.

לעילוי נשמת
אאמו"ר הגאון רבי דב בן רבי זלמן זצ"ל זללה"ה
נלב"ע כב שבט תשפ"ד
אמי מורתי הצדקנית מרת שיינא בת הרב ישראל שלום ע"ה
נלב"ע יד סיון תשע"א

דברי ישרים

ג'ליון תס"ו 466

פֶּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ לַעֲבִירֵי הָעֶאֱזָן

לְזִכּוֹת הָרֵב עֲקִיבָא בֶן אֱלִישֶׁבַע אֶסְתֵּר לְרִפּוּאֲתוֹ הַשְּׁלָמָה בְּתוֹשָׁח"י

בְּהוֹצָאת מִכּוֹן דְּבָרֵי יוֹשֵׁר

פֶּרֶשֶׁת וַיֵּרָא תִּשְׁפ"ו

מִנְהַב פֶּרֶשֶׁת

תַּחֲצִית דְּבָרֵי הַפֶּרֶשָּׁה
בְּשִׁלּוּב פְּרוּשִׁים וּדְרוּשִׁים

יְלָדִים וְקָרִים וְחִבִּיבִים:

הַפֶּרֶשָּׁה מִתְחִילָה בִּידִיעָה שֶׁהָשֵׁם
נִרְאָה אֶל אֲבִרְהָם אֲבִינוּ כְּשֶׁהוּא
יוֹשֵׁב בְּפֶתַח הָאֵהֶל בְּחֹם הַיּוֹם.

הָשֵׁם נִרְאָה אֶל אֲבִרְהָם כְּדִי
לְבַקְרוֹ בְּקוֹר חוֹלִים אַחֲרֵי שֶׁעָבְרוּ
שְׁלֹשָׁה יָמִים מִהִבְרִית מִלָּה שֶׁל אֲבִרְהָם.

אֲבִרְהָם אֲבִינוּ יָשָׁב בְּפֶתַח הָאֵהֶל, כִּי הוּא הִמָּתִין
לְאוֹרְחִים שֶׁיָּבוֹאוּ אֵפִילוּ שֶׁהוּא הָיָה חוֹלָה וְחָלֵשׁ, כְּדִי
שִׁיכֹל לְהַאֲכִילָם וּלְהַשְׁקוֹתָם וּלְלַמֶּדֶם לְהַכִּיר שֶׁיֵּשׁ בּוֹרָא
לְעוֹלָם וּלְבָרֶךְ וּלְהוֹדוֹת לַהָשֵׁם עַל הַכֹּל.

הָאוֹרְחִים לֹא הִגִּיעוּ, כִּי הָשֵׁם בְּרַחֲמָיו הֶעֱצוּמִים הוֹצִיא
חֲמָה מִנִּרְתִּיקָה כְּדִי שֶׁהֶאֱנִישִׁים וְשֶׁאֲרוּ בְּבִתְיָהֶם וְלֹא יֵצְאוּ
לְדָרֶךְ בְּחֹם הַנוֹרָא שֶׁשָּׂרָר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּעוֹלָם, אֲךְ בְּרִאוֹתוֹ
שֶׁאֲבִרְהָם אֲבִינוּ מִצְטָעֵר עַל כֵּן, זָמַן לוֹ הָשֵׁם שְׁלֹשָׁה
מַלְאָכִים שֶׁהָיוּ נִרְאִים בְּלְבוּשִׁם בְּעָרְבִים שׁוֹכְנֵי הַמִּדְבָּר,
וְכֹאשֶׁר אֲבִרְהָם רָאָה אוֹתָם, בִּקֵּשׁ רְשׁוֹת מִהָשֵׁם וּמִיָּד כִּי
אֱלֹהֵיהֶם וּבִקֵּשׁ מֵהֶם שִׁיתְאָרְחוּ אֲצִלּוֹ, יִרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם,
וְיִשְׁעֵנו תַּחַת הָעֵץ וַיֵּאבְלוּ.

הַמַּלְאָכִים שָׂרְאוּ אֶת מְסִירוֹתוֹ שֶׁל אֲבִרְהָם לְקַיֵּם אֶת
הַמִּצְוָה, נִעְנוּ לוֹ, וְהָרְאוּ אֶת עֲצָמָם שֶׁהֵם אוֹכְלִים אֶת
לֶשׁוֹנוֹת הַבָּקָר וְהַחֲמָאָה וְהַחֲלָב שֶׁאֲבִרְהָם נָתַן לִפְנֵיהֶם.

כְּאִשֶּׁר הִגִּיעוּ הַמַּלְאָכִים לְבֵיתוֹ שֶׁל אֲבִרְהָם, הוּא
הִתְרַפָּא עַל יְדֵי הַמַּלְאָךְ רְפָאֵל, וְהַמַּלְאָךְ מִיכָאֵל בִּשְׂרָא
לְשָׂרָה וּלְאֲבִרְהָם שֶׁבִשְׁנָה הַבָּאָה יִנָּלֵד לָהֶם בֶּן.

כֹּה זָקְנָה הָיְתָה שָׂרָה עַד שֶׁהִבְשׁוּרָה הָיְתָה גְרָמָה לָהּ
לְחֻזֹק בְּקִרְבָּהּ עַל הַדָּבָר, אֲךְ הָשֵׁם אָמַר לְאֲבִרְהָם
שֶׁהִבְשׁוּרָה הָיְתָה הִיא בְּשׁוֹרֶת אֶמֶת, שֶׁהָיָה לֹא בְּדָרֶךְ
הַטֶּבַע תְּלוּיִים הַדְּבָרִים אֲלֵא בְּרָצוֹנוֹ שֶׁל הָשֵׁם, וּמִהָשֵׁם
לֹא יִמְנַע דָּבָר מִלַּעֲשׂוֹת בְּרָצוֹתוֹ.

בַּפֶּרֶשָּׁה הַקּוֹדֶמֶת קִרְאָנוּ עַל אֲנָשֵׁי סְדוֹם הַרְעִים
וְהַחֲטָאִים, כֹּה רָעִים הֵם הָיוּ עַד שֶׁצָּעֲקַת הָעָוֹל וְהָרָע
שֶׁהֵם גָּרְמוּ לְאֲנָשִׁים עֲלֵתָה עַד לְשָׁמַיִם, וְעַל כֵּן גָּבְרָה
עֲלֵיהֶם מִדַּת הַדִּין וְנִגְזַר לְכַלּוֹתָם.

אֲךְ טָרָם שֶׁתִּתְבַּצֵּעַ הַגְּזֵרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ

אֶת הַדָּבָר לְאֲבִרְהָם עַל הָעֵשׂ
שֶׁסְדוֹם וְהָעָרִים סְבִיבָה צְפוּיִים
לְקַבֵּל, וּלְאַחַר שֶׁאֲבִרְהָם אֲבִינוּ נִיָּסָה
פְּעָמִים רַבּוֹת וְלֹא הִצְלִיחַ לְלַמֵּד
עֲלֵיהֶם זְכוֹת, נִשְׁלַחוּ הַמַּלְאָכִים
לְהַצִּיל אֶת לוֹט וְלַהֲפֹךְ אֶת סְדוֹם.

הַמַּלְאָכִים הִגִּיעוּ לַעֲת עָרֵב אֶל סְדוֹם, כְּשֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם
לוֹט נִבְחַר לְשׁוֹפֵט עַל הַסְדּוֹמִים, אֲךְ כְּאִשֶּׁר רָאָה אֶת
הַמַּלְאָכִים נִזְכַּר בְּבֵיתוֹ שֶׁל אֲבִרְהָם אֲבִינוּ וְהִזְמִינָם לְבוֹא
אֶל בֵּיתוֹ לֵלּוֹךְ וְלִרְחֹץ רַגְלֵיהֶם וְהוּא עָרַךְ לָהֶם מִשְׁתֶּה.

דָּבָר בּוֹאֵם שֶׁל הָאוֹרְחִים הִגִּיעַ לְאֲנָשֵׁי סְדוֹם, בְּגִלְל
שֶׁעִירִית אֲשֶׁתוֹ שֶׁל לוֹט שֶׁעִנְיָהּ הָיוּ כְּעוֹת בְּאוֹרְחִים הִלָּכָה
”לְחַפְשׁ” מִלַּח אֲצֵל הַשְּׂכָנִים.

הַסְבָּח שֶׁהִיא הִלָּכָה אֶל הַשְּׂכָנִים לְבַקֵּשׁ מִלַּח, הִיָּתָה כְּדִי
שֶׁדָּבָר הַגָּעַת הָאוֹרְחִים אֶל בֵּיתָם יִתְפָּרֶסֶם בְּעִיר, מִסְבָּח זֶה
הִיא גַם נִעְנָשָׁה כְּמוֹ שֶׁנִּרְאָה בְּהַמְשַׁךְ הַפֶּרֶשָּׁה.

מִיָּד אֲנָשֵׁי סְדוֹם הִתְאַסְּפוּ מִסְבִּיב לְבֵיתוֹ שֶׁל לוֹט
וּבִקְשׁוּ שִׁיּוּצִיא אֲלֵיהֶם אֶת הָאוֹרְחִים כְּדִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם
רָע. לוֹט לֹא הִסְכִּים, וְאֲנָשֵׁי סְדוֹם נִגְשׁוּ לְפָרוֹץ אֶל הַבַּיִת,
הַמַּלְאָכִים מְכַנְּסִים אֶת לוֹט הַבַּיִתָּה, וּמַפִּים אֶת אֲנָשֵׁי
סְדוֹם שֶׁמִּסְבִּיב לְבֵית בְּמַחֲלַת הַ”סִנְגוּרִים”, שֶׁבָּה אֲדָם
רוֹאָה אֲךְ אֵינוּ מִבִּין מַה הוּא רוֹאָה, וְלִכְּנֹם לֹא מַצְלִיחִים
לְמַצּוֹא אֶת הַתַּחַת.

הַמַּלְאָכִים מוֹדִיעִים לְלוֹט עַל מַסְרַת שְׁלִיחוּתָם
וּמִבְקָשֵׁם מִמֶּנּוּ לְהִתְאַרְגֵּן לִיצִיאָה מִהִירָה מִסְדּוֹם הוּא
וּמִשְׁפַּחְתּוֹ, אֲךְ כְּאִשֶּׁר שׁוֹמְעִים זֹאת חֲתָנָיו הֵם מְלַגְלִיגִים
עָלָיו וְלֹא מוֹכִינִים לְצֹאת.

הַמַּלְאָכִים מְאִיצִים בְּלוֹט וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ יַחַד עִם
אֲשֶׁתוֹ וּשְׁתֵּי בָנוֹתָיו וּמְנִיחִים אוֹתָם מִחוּץ לְעִיר כְּשֶׁהֵם
מַצּוּיִם אוֹתָם לְהַמְלִיט אֶל הָהָר, אֲךְ לוֹט בִּקֵּשׁ מֵהֶם
לְהַמְלִיט אֶל הָעִיר צוּעֵר שֶׁעֲדָן לֹא הִגְדִּישָׁה אֶת סֵאת
הַחֲטָאִים, הַמַּלְאָכִים נִעְנִים לוֹ וְלֹא מַחְרִיבִים אֶת הָעִיר.

המשורר מה בפרשה תמצית ענייני הפרשה בשלוב פירושים ודרושים

>>>>>> המושג מהעמוד הקודם

וישמעאל יהיה לאמה גדולה בזכות שהוא בנו של אברהם.

אברהם מציד את הגר וישמעאל בלחם ומיכל עור מלא מים - חמת, ומגרשם מביתו והם יוצאים אל המדבר, לאחר זמן תמים המים, וישמעאל צמא למים וכמעט שהוא מת מצמא, אמו משליכה אותו באכזריות כחוק מעיניה כדי שלא תצטער בראותה את צערו ומותו, אך בשמים דנים את הנער לזכות ומלאך נשלח להראות להגר באר מים כדי שתוכל להשיב את נפש הילד.

נקרא בפרשה על כך שאבימלך בראותו את ברכת השם הנתונה לאברהם, פורת עמו ברית לדורות, הברית הזאת נשמרת על ידי זרעו של אברהם - בני ישראל לאורך שנים, אך לא כך נהגו בני אבימלך אשר הפרו את הברית כמה וכמה פעמים מצידם.

בחלקה האחרון של הפרשה נקרא על הנסיון העשירי (לפי רב הדעות) שהשם מנסה את אברהם - ומצוה אותו להעלות את יצחק בנו היחיד לקרבן עולה בהר המזריה. אברהם אינו מהסס והולך בשמחה לקיים את צווי השם, ומגיע עם בנו יצחק ושני נעריו אל המקום שבו רואים את הר המזריה, והוא ויצחק הולכים בשמחה לקיים את הצווי הנורא הזה, כשהם מותירים מאחור את שני הנערים אליעזר וישמעאל יחד עם החמור. על אף כל הקשיים שהשטן מערים עליהם בדרךכם, הם מוסרים את נפשם לקיים את מצוות השם.

כאשר מגיעים האב ובנו אל הר המזריה, בונה אברהם את המזבח ועוקד את יצחק בנו על גביו, ואך רגע טרם ישחט את בנו, קורא אליו מלאך האל לקיים ומצוה עליו לא לעשות ליצחק מאומה, והשם מבשר לו ונשבע לו שבזכות נאמנותו ללא סג, מעשהו הגדול יעמוד לזרעו עד עולם לגצח נאחים, ובהקריבו את האיל שהשם זמן לו במקום יצחק, נחשב כאילו הקריב הוא את יצחק בנו על גבי המזבח, ובזכות שאברהם אבינו כבש את רחמיו כדי לעשות את רצון השם, אנו מתפללים ומקוים שרחמי השם יכבשו את כעסו מעלינו.

בסיום הפרשה כשאברהם שב לבאר שבע, הוא מתבשר על הולדת רבקה - העתידה להיות אשתו של יצחק.

שבת שלי ומבנד!

עם עלות השמש וטרם שקיעת הירח המטיר השם על ארבעת הערים החטאים גפרית ואש מן השמים והפכם ממעלה למטה על יושביהם ורכושם ומחקם מעל פני האדמה.

אשת לוט אשר לא ציתה לצווי המלאכים לא להביט לאחר, הביטה אל עבר הערים והפכה לנציב מלח. חלקה הראשון של הפרשה מסתיים במעשה לוט ובנותיו אשר התחבאו במערה, והן חשבו שרק הן נאביהן נותרו לחיות בעולם, ולכן הם התחתנו עמו ונולדו מהן אבות האמות עמון ומואב.

בהמשך הפרשה נקרא שאברהם אבינו עזב את מקום מגוריו הקודם, כי לאחר שחרבו ערי סדום התמעטו העוברים והשבים בדרכים, ועבר לגר הנמצאת בדרום ארץ ישראל, בראותה העת מלך בגרר - אבימלך, כדי לא לסבן את חיו טוען אברהם כי שרה - היא אחותו, הפלשתים לוחקים את שרה אל בית אבימלך.

בחלום הלילה השם נגלה אל אבימלך, ומזהיר אותו ומצוה עליו להשיב את שרה לאברהם. לטענת אבימלך לאברהם על כך שלא אמר כי שרה אשתו, מסביר אברהם כי לא שקר, שכן שרה היא בת אחיו, והסבה שלא אמר שהיא אשתו, כדי שלא ינהגו אותו, ויקחו אותה לאשה למלך.

יחד עם זה שאבימלך משיב את שרה, הוא מעניק לאברהם כל טוב ומציע לו לשבת בארצו היכן שירצה. לאחר מכן מתפלל אברהם אל השם שישיר את מפת העקרות שהשם הכה את בית אבימלך בעקבות מעשהו.

בתחלת הפרשה קראנו על בשורת המלאך לאברהם ושרה שיוולד להם בן, ואכן שנה בדיוק לאחר בקור המלאכים, נולד לאברהם בן המאה שנים ולשרה בת התשעים - בנם, אשר נקרא על פי צווי השם - יצחק. בהגיע יצחק לגיל שנתים, ערך אברהם משתה גדול להודות להשם.

נקרא בהמשך הפרשה על כך ששרה אמנו אינה מרוצה מהקרבה בין יצחק וישמעאל וההשפעה השלילית של ישמעאל על בנה ומבקשת מאברהם לגרשו.

לאברהם קשה מאוד לעשות זאת, אך השם מצוה עליו לשמוע בקול שרה, ומבשר לו שיצחק הוא העתיד להמשיך בדרך וממנו יצא העם היהודי, ויחד עם זאת גם